

ցոյց է անում իւր նպատակը, որի համար լեռոյ սկսում է նա ստեղծել իւր գրական փիլիսոփայութիւնը և աւելի ուշ՝ գրական քաղաքականութիւնը։ Այդ նպատակն է՝ հասարակութեան կեանքի վերակազմութիւնը։ Բոլոր իւր մտքերը Կօնտը հանգամանօրէն և մանրամասն արծարծում է ապագայում իւր Վերական փիլիսոփայութեան դասընթացը և ագրական քաղաքականութեան համակարգութիւնը վերնագիր ունեցող աշխատութիւնների մէջ։

ԱՊՐՈՒՍՏԻ ՄԻՋՈՑԵՐԻ ՍՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ուսումնատենչ երիտասարդը համարեա ոչ մի ուշադրութիւն չէր դարձնում իւր նիւթական գրութեան վերայ։ Տարիները անցնում էին իրար ետեւից, իսկ նա մի կերպ կառավարւում էր մասնաւոր դասերով, իւր բոլոր ուժը գործադրելով գիտնական զբաղմունքների վերայ։ Ահա թէ ինչ է գրում նա իւր մի բարեկամին.

«Ես մտադիր եմ վերջապէս այդ արձակուրդի ժամանակ իմ նիւթական գրութեան մասին հոգալ։ Այդ տեսակի բոլոր աշխատութիւնները ինձ համար սաստիկ տխուր են, բայց ես այժմ համոզուել եմ, որ չափազանց քիչ նշանակութիւն եմ տուել մինչև օրս իմ կեանքի նիւթական կողմին։ Ես համոզուեցի, որ վերջապէս հասել է ժամանակը, երբ ես փոքր ինչ լուրջ պիտի մտածեմ այդ մասին»։

Մի ուրիշ նամակում գրում է.

«Իմ մտքի համար ոչինչ աւելի մահառիթ չէ, որքան..... իւրաքանչիւր օր մտածել, թէ ինչ պէտք է ուտել վաղը... Այդ մտածելուց ես սաստիկ մտաւանդւում եմ, մինչև իսկ լուսահատւում՝ եթէ այդպիսի գրութիւնը սովորական կը դառնայ, հարկաւոր կըլինի հրաժարուել իմ բոլոր պարամունքներից, բոլոր փիլիսոփայական ծրագիրներից ու դառնալ լիմարի մէկը»...

Բազմարուեստեան դպրոցում կամ համալսարանում պաշ-

տօն ստանալ նա չէր կարող, որովհետեւ նրան արգելուած էր առհասարակ մանկավարժական գործունէութիւնը:

Չնայելով իւր նեղ գրութեան, Կօնտը ամուսնացաւ մէկ չքաւոր աղջկայ հետ: Նորապսակները փոքրիկ ճանապարհորդութիւն կատարեցին գաւառում, ապա վերադարձան և փորձեցին թոշակատու աշակերտներ պահել, բայց չը յաջողեց: Նրան խորհուրդ տուին ժողովրդական դասախօսութիւններով զբաղուել: Նա ծրագիր հրատարակեց բաղկացած 72 դասերից: Առաջին ու երկրորդ դասերը պիտի նուիրուէին դասընթացի նպատակը և ծրագիրը որոշելուն, հետևեալ 16-ը մատիմատիկային, 30-ը Ֆիզիկական գիտութիւններին և 20-ը բնախօսութեան ու հասարակաց գիտութեան: Դասախօսութիւններին յաճախեցին շատ քչերը, բայց ընտիր մարդիկ (Հումբօլդ, Բլէնվիլ և այլն): Ինչ օգուտ. երեք դասախօսութիւնից աւելի չը շարունակուեց: Հասարակութիւնը, իհարկէ, չէր համակրում և չէր պաշտպանում նոր սկզբունքներ քննողին: Նոյն կերպ վարուեցան նոյն իսկ Սէն-Սիմօնիստները, ժողովրդի առաջագէմ ներկայացուցիչները, որոնցից Կօնտը հեռանալով, ինքնուրոյն ուղղութիւն էր ստեղծում:

Կօնտի հոգեկան յուզմունքները գազաթնակէտին հասան, երբ նրա ընտանեկան կեանքի մէջ խռովութիւններ, շարունակ անհամաձայնութիւններ սկսուեցին կնոջ հետ... ինչպէս երևում է, գեղեցիկ սեռի անլուրջ ներկայացուցիչը չէր կարողանում ըմբռնել փիլիսոփայ ամուսնուն, որ պատմութեան մէջ յաճախ կրկնուող մի երևոյթ է (Սոկրատէս և այլն): Երիտասարդ գիտնականի օրգանիզմը չկարողացաւ տանել ուժերի այնպիսի լարումը, հոգեկան շափազանց յուզմունքները: Նա հիւանդացաւ հոգեպէս և խելագարութեան նշաններ երևացին... Մի օր յանկարծ անյայտացաւ: Մի քանի ժամանակից յետոյ կինը գտաւ նրան՝ սաստիկ գրգռուած գրութեան մէջ: Փոքր ինչ հանգստանալով՝ ամուսինը առաջարկեց կնոջ գնալ զբօսնելու, բերեց նրան լճի մօտ, թռաւ ջրի մէջ և փորձեց կնոջն էլ իւր հետ միասին ներս գցել: Բայց կինը ամուր բռնեց ծառի արմատներից և երկուսն էլ

ազատուեցան: Մեծ դժուարութեամբ տարան հիւանդ Կօնտին մօտակայ հիւրանոցը:

Սակայն Կօնտը առողջացաւ: 1819 թրւի սկզբում նա վերսկսեց դաստիարակութիւնները: 1830 թռւին սկսեց հրատարակել իւր մեծագոյն աշխատութիւնը: Բայց այդ հսկայական գործը նրան ոչինչ օգուտ չէր բերում: 1832 թռւին նա տեղ ստացաւ բազմարուեստեան դպրոցում 2000 Ֆրանկ ռոճկով, իսկ հինգ տարուց լետոյ նոյն հիմնարկութեան մէջ ստացաւ դասաքննիչի պաշտօնը 3000 Ֆրանկ ռոճկով: Այժմ դասեր ունէր նաև մասնաւոր դպրոցներում: Եռատեսակ զբաղմունքը վեց տարուայ ընթացքում գոնեայ 20 օր շարունակ հանգստութիւն չէին տուել: Բայց մի քանի տարուց լետոյ նա զրկուեց իւր գլխաւոր պաշտօնից (դասաքննիչի) և կրկին ընկաւ անապահով դրութեան մէջ:

Երկար ժամանակ և լամառութեամբ կռուեց Կօնտը նեղ ապրուստի դէմ: Միայն իւր կեանքի վերջին տարիներում նա միխթարում էր այն մտքով՝ որ ապրուստի միջոց է ստանում, հետևելով իւր իսկական կոչման: Այդ միջոցները սահմանափակ էին, բայց նրան բաւականացնում էին: Կօնտը միշտ ապրել էր համեստ կերպով, բայց վերջին տասն տարիները նա էլ աւելի սահմանափակեց իւր պահանջները: Նա չէր ծխում, սուրճ չէր խմում և կերակուրի մէջ էլ մեծ չափաւորութիւն էր պահպանում: Միակ զուարճութիւնը, որ նա իրան թոյլ էր տալիս, իտալական օպերան էր. բայց սրտնից էլ վերջիվերջոյ հրաժարուեց:

Գոյութեան կռիւը Կօնտի կեանքի տխուր կողմերից մէկն էր: Բայց այժմ կը ծանօթանանք մի ուրիշ տխրալի գծի հետ:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՍԿԱԿԱՆ ՍԵՐ

Կօնտը բախտաւոր չէր նոյնպէս սիրոյ խնդրի մէջ: Նա ամուսնացել էր մի աղքկայ հետ, որին չէր սիրում, և որը նրան բախտաւորացնել չէր կարող: Կարօրինան—Կօնտի